

26. januára 2010

**USMERNENIE K VYKONÁVANIU ČLÁNKOV 11, 12, 14, 17, 18, 19
A 20 NARIADENIA (ES) č. 178/2002 O VŠEOBECNOM POTRAVINOVOM
PRÁVE**

**ZÁVERY STÁLEHO VÝBORU PRE POTRAVINOVÝ REŤAZEC A ZDRAVIE
ZVIERAT**

ÚVOD **4**

I. ČLÁNOK 14 **6**

I.1. ODÔVODNENIE	8
I.2. DÔSLEDKY	8
I.3. PRÍNOS/DOPAD	8
I.3.1. ČLÁNOK 14 ODS. 1	8
I.3.2. ČLÁNOK 14 ODS. 2	8
I.3.3. ČLÁNOK 14 ODS. 3 – ÚVAHY PRI POSUDZOVANÍ, ČI POTRAVINY SÚ NEBEZPEČNÉ	9
I.3.4. ČLÁNOK 14 ODS. 4 – ÚVAHY PRI POSUDZOVANÍ, ČI POTRAVINY SÚ ZDRAVIU ŠKODLIVÉ	9
I.3.5. ČLÁNOK 14 ODS. 5 – ÚVAHY PRI POSUDZOVANÍ, ČI POTRAVINY SÚ NEVHODNÉ NA ĽUDSKÚ SPOTREBU	10
I.3.6. ČLÁNOK 14 ODS. 7 POTRAVINY, KTORÉ SÚ V SÚLADE PRÁVNymi PREDPISMI O BEZPEČNOSTI POTRAVIN	10

II. ČLÁNOK 17 **12**

II.1. ODÔVODNENIE	13
II.2. DÔSLEDKY	13
II.3. PRÍNOS/DOPAD	14
II.3.1. VŠEOBECNÁ POŽIADAVKA NA SÚLAD A OVEROVANIE	14
II.3.2. ROZDELENIE ZODPOVEDNOSTI	14

III. ČLÁNOK 18 **15**

III.1. ODÔVODNENIE	16
III.2. POŽIADAVKY	17
III.3. DOPAD NA PREVÁDZKOVATEĽOV POTRAVINÁRSKÝCH PODNIKOV	17
III.3.1. ROZSAH PÔSOBNOSTI POŽIADAVKY NA VYSLEDOVATEĽNOSŤ	17
i) Zahnuté výrobky	17
ii) Zahnutí prevádzkovatelia	18
iii) Uplatiteľnosť na vývozcov z tretích krajín (v súvislosti s článkom 11)	19
III.3.2. IMPLEMENTÁCIA POŽIADAVIEK NA VYSLEDOVATEĽNOSŤ	19
i) Identifikácia dodávateľov a kupujúcich prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov	19
ii) Vnútna výsledovateľnosť	20
iii) Systémy výsledovateľnosti ustanovené osobitnými právnymi predpismi	20
iv) Informácie, ktoré je potrebné viesť	21
v) Reakčný čas v prípade dostupných údajov o výsledovateľnosti	21
vi) Doba na uchovávanie záznamov	22

IV. ČLÁNOK 19 **23**

IV.1. ODÔVODNENIE	23
IV.2. DÔSLEDKY	24
IV.3. PRÍNOS/DOPAD	24
IV.3.1. ČLÁNOK 19 ODS. 1	24
i) Povinnosť stiahnuť potravinu	24
ii) Informovanie príslušných orgánov o stiahnutí potraviny z trhu	25
iii) Metódy informovania príslušných orgánov	26

iv) Stiahnutie potraviny od spotrebiteľov a informovanie spotrebiteľov	26
v) Zodpovednosť za uplatňovanie článku 19 ods. 1	26
IV.3.2. ČLÁNOK 19 ODS. 2	26
IV.3.3. ČLÁNOK 19 ODS. 3	27
IV.3.4. ČLÁNOK 19 ODS. 4	28
IV.3.5. ZASIELANIE INFORMÁCIÍ DO SYSTÉMU RÝCHLEHO VAROVANIA PRE POTRAVINY A KRMIVÁ (RASFF)	28
V. ČLÁNOK 20	30
V.1. ODÔVODNENIE	30
V.2. DÔSLEDKY	31
V.3. PRÍNOS/DOPAD	31
V.3.1. ČLÁNOK 20 ODS. 1	31
i) Stiahnutie krmiva z trhu a informovanie príslušných orgánov	31
ii) Zničenie	32
iii) Informovanie užívateľov a stiahnutie krmiva od užívateľov	32
V.3.2. ČLÁNOK 20 ODS. 2, 3 A 4	32
VI. ČLÁNOK 11	33
VII. ČLÁNOK 12	34
VII.1. ODÔVODNENIE A CIEĽ	34
VII.2. ROZSAH PÔSOBNOSTI ČLÁNKU 12	35
VII.3. ČLÁNOK 12 ODS. 1	35
VII.4. ČLÁNOK 12 ODS. 2	35

ÚVOD

Nariadenie (ES) č. 178/2002¹ (ďalej len nariadenie²) bolo prijaté 28. januára 2002. Jedným z jeho cieľov je určiť spoločné vymedzenia pojmov a ustanoviť zastrešujúce hlavné zásady a zákonné ciele pre potravinové právo s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia a účinné fungovanie vnútorného trhu.

Cieľom kapitoly II nariadenia je zosúladiť na úrovni Spoločenstva zásady všeobecného potravinového práva (články 5 až 10) a požiadavky (články 14 až 21), ktoré už existujú v právnych predpisoch členských štátov, začleniť ich do európskeho kontextu a poskytnúť základný rámec vymedzení pojmov, zásad a požiadaviek budúceho európskeho potravinového práva.

Po neformálnom pracovnom postupe Generálne riaditeľstvo Komisie pre zdravie a ochranu spotrebiteľov vytvorilo pracovnú skupinu z odborníkov z členských štátov s cieľom preskúmať a dosiahnuť zhodu v sérii otázok týkajúcich sa implementácie a výkladu nariadenia.

Okrem toho Komisia v záujme transparentnosti vyzvala všetky príslušné strany, aby diskutovali o vykonávaní a uplatňovaní nariadenia otvorene a na fórach, na ktorých je možné sa s členskými štátmi poradiť a na ktorých možno vyjadriť rôzne sociálno-ekonomické záujmy. Komisia preto zorganizovala stretnutie so zástupcami členských štátov, výrobcov, priemyselného odvetvia, obchodu a spotrebiteľov, s cieľom prerokovať všeobecné otázky týkajúce sa vykonávania nariadenia (stretnutie sa konalo 19. apríla 2004). Je však potrebné uviesť, že otázky týkajúce sa nesúlady vnútroštátnych právnych predpisov s nariadením ostávajú mimo pôsobnosti tejto úlohy a budú sa naďalej riešiť v súlade s ustanovenými postupmi Komisie.

Napokon, Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravie zvierat na svojom zasadnutí dňa 20. decembra 2004 schválil závery a domnieva sa, že tento užitočný postup by mal naďalej pokračovať vzhľadom na skúsenosti získané na základe úplného uplatňovania nariadenia od 1. januára 2005. Tieto závery sa zainteresovaným stranám v rozsiahlej miere prístupnia.

Z tohto dôvodu boli od uvedeného obdobia usmernenia zrevidované a doplnené. Bol vypracovaný nový oddiel o požiadavkách na bezpečnosť potravín a oddiely o výsledovateľnosti, stiahnutí potravín a krmív z trhu/od spotrebiteľov a ich vývoze boli prepracované v záujme ich zjednodušenia, vysvetlenia a doplnenia. Stály výbor pre potravinový reťazec a zdravie zvierat revidovanú verziu usmernení schválil na svojom zasadnutí, ktoré sa konalo 26. januára 2010.

Cieľom tohto dokumentu je pomôcť všetkým zainteresovaným stranám v rámci potravinového reťazca lepšie pochopiť uvedené nariadenie a správne a jednotne ho

¹ Nariadenie (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín

uplatňovať. Tento dokument však nemá oficiálny právny status a v prípade sporu má konečnú zodpovednosť za interpretáciu právneho predpisu Súdny dvor.

Tiež je potrebné uviesť, že niektoré otázky, ktoré sa osobitne týkajú prevádzkovateľov potravinárskych podnikov boli predmetom písomného stanoviska Komisie².

Toto usmernenie sa bude zaoberať týmito otázkami:

- požiadavky na bezpečnosť potravín (článok 14),
- zodpovednosti (článok 17);
- výsledovateľnosť (článok 18);
- stiahnutie potravín a krmív z trhu a od spotrebiteľov a oznamovanie tejto skutočnosti (články 19 a 20) vo vzťahu k bezpečnosti potravín a krmív (články 14 a 15);
- dovoz a vývoz (články 11 a 12).

*

*

*

² Písomná otázka E-2704/04 W. Piecka o implementácii požiadaviek na výsledovateľnosť v prípade charitatívnych organizácií.

I. ČLÁNOK 14

POŽIADAVKY NA BEZPEČNOSŤ POTRAVÍN

Odôvodnenie 1

Voľný pohyb bezpečných a zdravých potravín je základným aspektom vnútorného trhu a významne prispieva k zdraviu a dobrej životnej úrovni občanov a k ich ekonomickým a sociálnym záujmom.

Odôvodnenie 10

Skúsenosti ukázali, že je nevyhnutné prijať opatrenia zamerané na zabezpečenie toho, aby sa nebezpečné potraviny neumiestňovali na trh a na zabezpečenie toho, aby existovali systémy zisťujúce problémy týkajúce sa bezpečnosti potravín a reagovali na ne s cieľom zabezpečiť správne fungovanie vnútorného trhu a ochranu zdravia ľudí. Podobné otázky by sa mali riešiť aj v oblasti bezpečnosti krmív.

Odôvodnenie 23

Bezpečnosť a dôvera spotrebiteľov v Spoločenstve a v tretích krajinách majú prvoradú dôležitosť. Spoločenstvo je hlavným svetovým obchodníkom s potravinami a krmivami a z tohto dôvodu uzatvára medzinárodné obchodné dohody, prispieva k vypracovávaniu medzinárodných noriem, ktoré slúžia na podporu potravinového práva podporuje nediskriminujúcim spôsobom zásady voľného obchodu s bezpečnými krmivami a s bezpečnými a zdravými potravinami pri dodržiavaní slušných a etických postupov.

Odôvodnenie 26

Niektoré členské štáty prijali horizontálne právne predpisy o bezpečnosti potravín ukladajúcu predovšetkým všeobecnú povinnosť podnikom, aby obchodovali iba s potravinami, ktoré sú bezpečné. Avšak tieto členské štáty uplatňujú odlišné základné kritériá na stanovovanie bezpečnosti potravín. Vzhľadom na tieto odlišné prístupy a pri neprítomnosti horizontálnych právnych predpisov v iných členských štátoch je tendencia, že vzniknú prekážky obchodu s potravinami. Podobne môžu také prekážky vzniknúť v obchode s krmivami.

Odôvodnenie 27

Z toho dôvodu je nevyhnutné stanoviť všeobecné požiadavky, aby sa na trh umiestňovali len bezpečné potraviny a krmivá a zabezpečiť tak, aby vnútorný trh s takými výrobkami fungoval efektívne.

Článok 14

1. Potraviny sa nesmú umiestňovať na trhu, ak nie sú bezpečné.

2. Za nebezpečné sa budú považovať potraviny, ak sú:

- a) zdraviu škodlivé;*
- b) nevhodné na ľudskú spotrebu.*

3. Pri stanovovaní toho, či je niektorá potravinu nebezpečná, sa bude brať ohľad na:

- a) obvyklé podmienky, v akých spotrebiteľ potravinu konzumuje a obvyklé podmienky každom stupni výroby, spracúvania a distribúcie a
- b) informácie poskytované spotrebiteľovi, vrátane informácií na etikete alebo iné informácie všeobecne dostupné spotrebiteľovi, týkajúce sa vyhýbania sa konkrétnym nepriaznivým zdravotným účinkom určitej potraviny alebo kategórie potravín.

4. Pri určovaní toho, či niektorá potravinu je škodlivá pre zdravie, bude sa brať ohľad:

- a) nielen na pravdepodobné bezprostredné a/alebo krátkodobé a/alebo dlhodobé účinky tejto potraviny na zdravie osôb, ktoré ju konzumujú, ale aj na nasledujúce generácie;
- b) na pravdepodobné kumulatívne toxické účinky;
- c) na mimoriadnu citlivosť v súvislosti so zdravím konkrétnej kategórie spotrebiteľov, ak je potravinu určená pre túto kategóriu spotrebiteľov.

5. Pri určovaní toho, či je nejaká potravinu nevhodná pre ľudskú spotrebu, sa musí brať ohľad na to, či je potravinu neprijateľná pre ľudskú spotrebu podľa jej určeného použitia, a to z dôvodov kontaminácie vonkajším vplyvom alebo iným hnilobným procesom, pokazením alebo rozkladom.

6. Ak je nejaká nebezpečná potravinu súčasťou skupiny, dávky alebo zásielky potravín rovnakej triedy alebo popisu, musí sa predpokladať, že všetky potraviny v tejto skupine, dávky alebo zásielky sú tiež nebezpečné, pokiaľ po podrobnom vyhodnotení nie je dôkaz, že zvyšok dávky, série alebo zásielky je nebezpečný.

7. Potraviny, ktoré spĺňajú konkrétne ustanovenia Spoločenstva upravujúce bezpečnosť potravín, budú sa považovať za bezpečné, pokiaľ sa to týka aspektov, na ktoré sa vzťahujú konkrétne ustanovenia spoločenstva.

8. Zhoda potraviny s konkrétnymi ustanoveniami uplatniteľnými na túto potravinu nebude brániť príslušným orgánom v prijatí vhodných opatrení na zavedenie obmedzení na jej umiestnenie na trhu alebo aby vyžadovali jej stiahnutie z trhu, ak sú dôvody k podozreniu, že potravinu je nebezpečná aj napriek takej zhode.

9. Ak neexistujú konkrétne ustanovenia Spoločenstva, krmivo sa bude považovať za bezpečné, ak sa zhoduje s konkrétnymi ustanoveniami vnútroštátneho právneho predpisu upravujúceho bezpečnosť krmív členského štátu, na území ktorého je krmivo v obeh, také ustanovenia sa vypracujú a uplatnia bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia zmluvy, najmä jej články 28 a 30.

I.1. Odôvodnenie

- Bezpečnosť a prijateľnosť potravín je mimoriadne dôležitá. Spotrebitelia musia mať dôveru a istotu, že potraviny, ktoré kupujú budú spĺňať ich očakávania, nebudú poškodzovať ich zdravie a nebudú mať nepriaznivé účinky. Cieľom článku 14 je chrániť spotrebiteľa pred potravinami, ktoré ohrozujú zdravie alebo sú neprijateľné.
- V článku 14 sú vymedzené všeobecné požiadavky na bezpečnosť potravín, ktoré sa uplatňujú s požiadavkami na riadenie rizika zahrnutými v článku 19 na obmedzenie alebo elimináciu každého rizika vyplývajúceho z umiestnenia nebezpečných potravín na trh.

I.2. Dôsledky

- Cieľom tohto článku je chrániť verejné zdravie. Z tohto dôvodu sa v ňom stanovujú faktory, ktoré je potrebné zohľadniť pri rozhodovaní, či potraviny podľa vymedzenia v článku 2 nariadenia sú zdraviu škodlivé alebo nevhodné na ľudskú spotrebu.
- Požiadavky článku 14 sa uplatňujú na potraviny, ktoré sa „umiestňujú na trh“. Vymedzenie pojmu umiestnenie na trhu³ je pomerne široké a zahŕňa všetky predaje a dodávky vrátane jednorazových predajov, bezplatných jednorazových dodávok a uchovávanie potravín na účely predaja. V článku však nie je zahrnutá výroba na prvovýrobu na súkromné domáce použitie alebo používanie potravín na súkromnú domácu spotrebu, ktoré sú vyňaté článkom 1 ods. 3 nariadenia.

I.3. Prínos/dopad

I.3.1. Článok 14 ods. 1

Týmto článkom sa zakazuje umiestňovať potraviny na trhu, ak nie sú bezpečné. Pojem „nebezpečné“ je vymedzený ďalej v texte.

I.3.2. Článok 14 ods. 2

Za „nebezpečné“ sa budú považovať potraviny, ak sú:

- zdraviu škodlivé alebo
- nevhodné na ľudskú spotrebu.

Potraviny, ktoré sú zdraviu škodlivé

Po identifikácii nebezpečenstva, na základe ktorého môžu byť potraviny zdraviu škodlivé, by sa malo vykonať hodnotenie súvisiaceho rizika so zreteľom na faktory uvedené v článku 14 ods. 3 a 4. Nie všetky nebezpečenstvá, ktoré by sa mohli nachádzať v potravinách, sú regulované osobitnými nariadeniami. Potraviny by mohli byť škodlivé zdraviu aj bez toho,

³ „Umiestňovanie na trhu“ je vymedzené v článku 3 ods. 8 ako „uchovávanie potravín [...] na predaj alebo akúkoľvek inú formu prevodu, či už bezplatnú alebo nie a predaj, distribúciu a iné formy prevodu samy o sebe“.

aby bol prekročený konkrétny zákonný limit. Napríklad by to mohlo platiť v prípade, keby sa v potravinách našlo sklo, ktoré nepatrí k osobitne zakázaným látkam, alebo ak by sa napríklad zistila v potravinách prítomnosť nebezpečnej chemikálie, ktorá sa osobitne neuvádza v právnych predpisoch o kontaminantoch v potravinách. Najdôležitejšie je po identifikácii nebezpečenstva akéhokoľvek druhu v prvom rade vyhodnotiť riziko, ktoré môže predstavovať pre zdravie.

Ak sa vyskytnú obavy, že konkrétne potraviny môžu byť škodlivé pre zdravie, potravinárske podniky musia potom posúdiť závažnosť rizika v tejto súvislosti. Toto im umožní prijať rozhodnutia o príslušných opatreniach. Za vyhodnotenie rizík sú zodpovední prevádzkovatelia potravinárskych podnikov pod dohľadom príslušných orgánov, ktorých už oboznámili, ako je stanovené v článku 17.

Potraviny nevhodné na ľudskú spotrebu

Základným predpokladom nevhodnosti je neprijateľnosť. Potraviny sa môžu stať nevhodnými v dôsledku kontaminácie, napríklad na základe vysokej úrovne kontaminovania nepatogénnymi mikroorganizmami (pozri článok 14 ods. 3 a 5 nariadenia), prítomnosti cudzích predmetov, neprijateľnej chuti alebo zápachu, ako aj zjavnejšieho zhoršenia stavu, napríklad hnilobného procesu alebo rozkladu.

I.3.3. Článok 14 ods. 3 – Úvahy pri posudzovaní, či potraviny sú nebezpečné

Potraviny môžu byť nebezpečné na základe vnútornej vlastnosti potraviny, ako napríklad kontaminácia patogénnymi baktériami. Potraviny by sa však nemali považovať za nebezpečné, ak by za obvyklých podmienok používania boli bezpečné (pozri článok 14 ods. 3 písm. a)). Napríklad všeobecne sa uznáva, že vo väčšine prípadov je potrebné mäso správne variť, aby sa mohlo bezpečne konzumovať.

Na druhej strane, keď sa v určitých prípadoch neposkytnú základné informácie o používaní potravín, alebo sú tieto informácie nesprávne, môže sa stať, že potraviny budú nebezpečné. V článku 14 ods. 3 písm. b) sa uvádza, že sa bude brať ohľad na informácie poskytované spotrebiteľovi vrátane informácií na etikete alebo iné informácie týkajúce sa zabráneniu špecifickým nepriaznivým zdravotným účinkom určitej potraviny alebo kategórie potravín. Príkladom by mohla byť potravina alebo zložka potraviny, ktorá môže predstavovať riziko pre zdravie osobitnej skupiny spotrebiteľov v prípade, keď povinné informácie o tejto potravine alebo jednej z jej zložiek neboli riadne oznámené.

I.3.4. Článok 14 ods. 4 – Úvahy pri posudzovaní, či potraviny sú zdraviu škodlivé

Pojem „zdraviu škodlivý“ sa vzťahuje na možnosť poškodiť ľudské zdravie. Príkladom by mohol byť botulotoxín nachádzajúci sa v spracovaných potravinách. Potraviny by mohli byť zdraviu škodlivé, aj keby bola škoda kumulatívna, alebo by sa prejavila až po dlhom časovom období, ako napríklad kontaminácia dioxínmi, metylortuťou alebo genotoxickými karcinogénmi, ktoré by mohli ovplyvniť ďalšie generácie.

V článku 14 ods. 4 písm. c) sa vyžaduje, aby sa v prípade potravín vyrobených pre kategóriu spotrebiteľov s mimoriadnou citlivosťou (napr. netolerantných alebo alergických) tieto druhy citlivosti zohľadnili pri určovaní, či potravina je škodlivá pre zdravie. Príkladom by mohli byť potraviny neúmyselne krížovo kontaminované orechmi, ktoré by mohli byť zdraviu škodlivé, ak boli určené pre osoby s bezorechovou diétou. Ak však výrobok nie je zaradený ako výrobok určený pre kategóriu spotrebiteľov s osobitnou citlivosťou zo zdravotného hľadiska, skutočnosť, že môže byť škodlivý pre túto kategóriu automaticky neznamená, že je škodlivý

v zmysle uvedenom v tomto nariadení (okrem prípadov, keď povinné informácie nie sú riadne oznámené).

I.3.5. Článok 14 ods. 5 – Úvahy pri posudzovaní, či potraviny sú nevhodné na ľudskú spotrebu

Pojem „nevhodné“ sa vzťahuje na neprijateľnosť. Niektoré potraviny nemusia predstavovať vôbec žiadne riziko pre zdravie, ale aj tak sa budú považovať za nevhodné, pretože sa odôvodnene budú považovať za neprijateľné pre ľudskú spotrebu. Príkladmi by mohli byť:

- rozkladajúca sa ryba so silným zápachom alebo
- necht v zapekanom párku.

Potraviny môžu byť tiež nevhodné, ak môžu predstavovať riziko aj pre zdravie – v závislosti od úrovne kontaminácie. Napríklad:

- Určité druhy plesnivých potravín. Mohli by k nim patriť potraviny, ktoré obsahujú pleseň, ktorá nie je okamžite pozorovateľná (napr. v ovocnej náplni) a nie je obvyklou vlastnosťou výrobku;
- Ryby obsahujúce parazity alebo
- Potraviny s neobvykle vysokou úrovňou nepatogénnych mikroorganizmov.

I.3.6. Článok 14 ods. 7 Potraviny, ktoré sú v súlade právnymi predpismi o bezpečnosti potravín

V tomto odseku sa uvádza, že potraviny, ktoré spĺňajú osobitné predpisy Spoločenstva upravujúce bezpečnosť potravín, sa budú považovať za bezpečné, pokiaľ sa to týka aspektov, na ktoré sa vzťahujú osobitné predpisy Spoločenstva. To teda znamená, že potraviny, ktoré spĺňajú osobitné predpisy Spoločenstva sa považujú za nebezpečné, pokiaľ sa na základe hodnotenia rizík nedokáže opak.

Najmä potravinárske podniky by mali primeraným spôsobom uplatňovať článok 14 ods. 7 pri plnení svojich povinností podľa článku 17 a pri rozhodovaní podľa článku 19.

Napríklad nedodržanie zákonného konkrétneho limitu stanoveného v právnych predpisoch Spoločenstva o rezíduách by znamenalo, že je pravdepodobné, že potravina je škodlivá pre zdravie na základe článku 14 ods. 4 alebo nevhodná na ľudskú spotrebu na základe článku 14 ods. 5.

V tejto súvislosti by sa mali posúdiť faktory v článku 14 ods. 3 až 5 so zreteľom na príslušné právne predpisy. Ak sa však z tohto posúdenia vyplynie, že potravina nie je škodlivá pre zdravie, ani nevhodná na ľudskú spotrebu, nemala by sa považovať za nebezpečnú na účely článku 19 nariadenia. Mohlo by tomu tak byť napríklad v prípade, keď prípustná hladina bola zapracovaná do právnych predpisov pre rezíduá pesticídov v potravinách a hoci by potraviny nespĺňali zákonný limit, nepovažovali by sa za nebezpečné na účely článku 19 nariadenia, pretože maximálne hladiny rezíduí pesticídov zohľadňujú správnu poľnohospodársku prax.

To by však ešte stále bolo v rozpore s príslušnými právnymi predpismi o rezíduách pesticídov a potraviny by nemali byť uvádzané na trh.

V prípadoch, keď sa zistilo, že potravina nie je v súlade s osobitnými právnymi predpismi pre odvetvie a následne sa zistilo, že je aj v rozpore s požiadavkami na bezpečnosť potravín uvedenými v článku 14, požiadavky článku 19 nariadenia by sa napriek tomu uplatňovali. Z tohto dôvodu je potrebné na účely požiadaviek článku 19 riešiť každý nesúlad s právnymi predpismi individuálne.

*

* *

II. ČLÁNOK 17

ZODPOVEDNOSTI

Článok 17

1. Prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov vo všetkých stupňoch výroby, spracúvania a distribúcie v podnikoch, ktoré riadia, zabezpečia, aby potraviny alebo krmivá splňali požiadavky potravinového práva, ktoré sa týkajú ich činností a budú overovať, či sa také požiadavky plnia.

2. Členské štáty uvedú do účinnosti potravinové právo a budú monitorovať a overovať, či prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov plnia príslušné požiadavky potravinového práva vo všetkých stupňoch výroby, spracúvania a distribúcie.

S týmto cieľom budú viesť systém úradných kontrol a iných činností tak, ako to vyžadujú okolnosti, vrátane informovania verejnosti o bezpečnosti potravín a krmív a riziku potravín a krmív, dohľadu nad bezpečnosťou potravín a krmív a iných monitorovacích aktivít týkajúcich sa všetkých stupňov výroby, spracúvania a distribúcie..

Členské štáty tiež ustanovia pravidlá o opatreniach a pokutách uplatniteľných na porušenia potravinového práva a práva týkajúceho sa krmív. Opatrenia a pokuty musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.

II.1. Odôvodnenie

- Tento článok spadá pod cieľ, ktorý bol stanovený v Bielej knihe o bezpečnosti potravín, a to vymedziť úlohy príslušných orgánov členských štátov a všetkých kategórií zainteresovaných strán v oblasti potravinového reťazca a krmivového reťazca – uvádzané pod pojmom „potravinový reťazec“ (t. j. poľnohospodári, výrobcovia potravín a krmív, dovozcovia, sprostredkovatelia, distribútori, štátne a súkromné prevádzky verejného stravovania...).

Vzhľadom na to, že prevádzkovateľ podniku⁴ môže najlepšie navrhnúť bezpečný systém dodávania potravín/krmív a zabezpečiť, aby potraviny/krmivá, ktoré dodáva boli bezpečné, má primárnu právnu zodpovednosť za zabezpečenie súladu s potravinovým právom⁵ a najmä za bezpečnosť potravín.

II.2. Dôsledky

- V článku 17 ods. 1 sa prevádzkovateľom potravinárskeho podniku ukladá povinnosť, podľa ktorej sa musia aktívne zúčastňovať na uplatňovaní požiadaviek potravinového práva overovaním, či sa takéto požiadavky plnia. Táto všeobecná požiadavka je úzko spojená s inou povinnou požiadavkou ustanovenou osobitnými právnymi predpismi (t. j. uplatňovaním analýzy rizika kritických kontrolných bodov (HACCP) v oblasti hygieny potravín).
- Článok 17 ods. 1 teda znamená zodpovednosť prevádzkovateľov za činnosti, ktoré riadia, v súlade so všeobecne uznávanými pravidlami zodpovednosti, podľa ktorých každá osoba by mala byť zodpovedná za veci a činnosti, ktoré sú pod jej kontrolou. Týmto ustanovením sa upevňuje táto požiadavka v právnom poriadku Spoločenstva, ktorý je uplatniteľný v oblasti potravinového práva (nie len právne predpisy o bezpečnosti potravín, ale aj iné právne predpisy o potravinách), a takto sa bráni členským štátom ponechať alebo prijať na vnútroštátnej úrovni právne ustanovenia, ktoré by zbavili prevádzkovateľa potravinárskeho podniku tejto povinnosti.
- Aj keď požiadavka ustanovená v článku 17 ods. 1 je priamo uplatniteľná od 1. januára 2005, zodpovednosť prevádzkovateľov potravinárskych podnikov by mala v praxi vyplývať z porušenia osobitnej požiadavky potravinového práva (a z pravidiel občianskoprávnej a trestnoprávnej zodpovednosti, ktoré možno nájsť vo vnútroštátnom právnom poriadku každého členského štátu). Konanie vo veci zodpovednosti nebude založené na článku 17, ale na právnom základe, ktorý sa nachádza vo vnútroštátnom právnom poriadku a v konkrétnych právnych predpisoch, ktoré boli porušené.
- Článok 17 ods. 2 ukladá príslušným orgánom v členských štátoch všeobecnú povinnosť monitorovať a kontrolovať, či sa požiadavky potravinového práva uplatňujú kompletne a účinne na všetkých stupňoch potravinového reťazca.

⁴ Na účely porozumenia tomuto dokumentu sa pojem „prevádzkovateľ potravinárskeho podniku“ týka prevádzkovateľov potravinárskych aj krmivárskych podnikov.

⁵ Na účely porozumenia tomuto dokumentu, sa pojem „potravinové právo“ týka potravinového a krmivového práva a pojem „bezpečnosť potravín“ sa týka bezpečnosti potravín aj krmív.

II.3. Prínos/Dopad

II.3.1. Všeobecná požiadavka na súlad a overovanie

- Od 1. januára 2005 sa toto pravidlo stáva všeobecnou požiadavkou, ktorá sa uplatňuje vo všetkých členských štátoch a všetkých oblastiach potravinového práva.
- Konsolidáciou tejto požiadavky by mali odstrániť rozdiely vyplývajúce z prekážok obchodu a narušenia hospodárskej súťaže medzi prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov.
- V plnej miere zohľadňuje základnú úlohu potravinárskych podnikov, pokiaľ ide o **politiku „od poľnohospodára k spotrebiteľovi“**, a vzťahuje sa na všetky sektory potravinového reťazca, najmä na zabezpečenie bezpečnosti potravín.

II.3.2. Rozdelenie zodpovednosti

- Článok 17 sa zameriava na:
 - vymedzenie povinností prevádzkovateľov potravinárskych podnikov a odlíšenie týchto povinností od povinností členských štátov,
 - rozšírenie do všetkých oblastí potravinového práva zásady, podľa ktorej hlavnú zodpovednosť za zabezpečenie súladu s potravinovým právom, najmä za bezpečnosť potravín, má potravinársky podnik.
- Článok neslúži na to, aby zaviedol režim Spoločenstva upravujúci rozdelenie zodpovednosti medzi rôzne články potravinového reťazca. Zisťovanie skutočností a okolností, na základe ktorých prevádzkovateľ môže podliehať trestným sankciám a/alebo mať občianskoprávnu zodpovednosť, je komplexnou otázkou, ktorá vo veľkej miere závisí od štruktúry jednotlivých vnútroštátnych právnych systémov.
- Je potrebné uviesť, že každá diskusia o otázkach zodpovednosti by mala zohľadňovať skutočnosť, že vzájomné vzťahy medzi výrobcami, spracovateľmi a distribútormi sú čoraz zložitejšie. Preto majú napríklad v mnohých prípadoch primárni výrobcovia zmluvné záväzky voči výrobcom alebo distribútorom, pokiaľ ide o splnenie presných podmienok kvality a/alebo bezpečnosti. Distribútori si dávajú stále častejšie vyrábať výrobky pod svojou vlastnou značkou a zohrávajú kľúčovú úlohu pri tvorbe a navrhovaní výrobku.

Výsledkom tejto novej situácie by potom mala byť skôr väčšia spoločná zodpovednosť v rámci celého potravinového reťazca, než rozptýlené individuálne zodpovednosti. Každý článok v potravinovom reťazci by však mal prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie súladu s požiadavkami potravinového práva v súvislosti s jeho vlastnými špecifickými činnosťami pri uplatňovaní zásad typu HACCP a iných podobných nástrojov.

Ak sa zistí, že potraviná nespĺňa požiadavky potravinového práva, zodpovednosť každého článku v reťazci by sa mala preskúmať podľa toho, či si tento článok riadne splnil alebo nespĺnil svoje vlastné špecifické povinnosti.

*

*

*

III. ČLÁNOK 18

VYSLEDOVATEĽNOSŤ

Odôvodnenie 28

Skúsenosti ukázali, že fungovanie vnútorného trhu s potravinami a krmivami môže byť ohrozené, ak sa potraviny a krmivá nedajú vysledovať. Preto je nevyhnutné zaviesť komplexný systém vysledovateľnosti v potravinárskych a krmivárskych podnikoch, aby sa mohli uskutočňovať ciele a presné stiahnutia z obehu alebo poskytovať informácie spotrebiteľom alebo pracovníkom dohľadu a predchádzať tým možnosti zbytočného rozsiahlejšieho narušenia v prípade problémov potravinovej bezpečnosti.

Odôvodnenie 29

Je nevyhnutné zabezpečiť, aby potravinárske a krmivárske podniky vrátane dovozcov dokázali identifikovať aspoň podnik, z ktorého boli dodané potraviny, krmivá, zvieratá alebo látky, ktoré môžu byť pridávané do potravín alebo krmív, aby bolo zaručené, že pri vyšetrovaní sa vysledovateľnosť dá zabezpečiť vo všetkých stupňoch.

Článok 3 ods. 3

„Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku“ znamená fyzické alebo právnické osoby zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sa v potravinárskom podniku pod ich kontrolou plnili požiadavky potravinového práva.

Článok 3 ods. 6

„Prevádzkovateľ krmivárskeho podniku“ znamená fyzickú alebo právnickú osobu zodpovednú za zabezpečenie toho, aby sa v krmivárskom podniku pod ich kontrolou plnili požiadavky potravinového práva.

Článok 3 ods. 15

„Vysledovateľnosť“ znamená schopnosť nájsť a sledovať potraviny, krmivá, zvieratá určené na produkciu potravín alebo látky, ktoré sú určené, alebo o ktorých sa predpokladá, že sú určené na pridávanie do potravín alebo krmív, vo všetkých etapách výroby, spracovania a distribúcie.

Článok 18

1. Vysledovateľnosť potravín, krmív, zvierat určených na produkciu potravín a akýchkoľvek látok, ktoré sú určené na pridávanie do potravín alebo krmív alebo o ktorých sa predpokladá, že sú na to určené, sa musí zaviesť vo všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie.

2. Prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov musia byť schopní identifikovať akúkoľvek osobu, ktorá im dodáva potraviny, krmivo, zvieru určené na produkciu potravín alebo akúkoľvek látku, ktorá je určená na pridávanie do potravín alebo krmív, alebo o ktorej sa predpokladá, že sa bude pridávať do potravín alebo krmív.

S týmto cieľom musia mať takí prevádzkovatelia zavedené systémy a postupy, ktoré umožnia, aby tieto informácie boli na požiadanie prístupné príslušným orgánom.

3. Prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov musia mať zavedené systémy a postupy na identifikovanie iných podnikov, do ktorých sa dodávajú ich výrobky. Tieto informácie sa na požiadanie prístupia príslušným orgánom.

4. Potraviny alebo krmivá, ktoré sa umiestňujú na trhu alebo sa pravdepodobne budú umiestňovať na trhu v Spoločenstve, musia mať vhodnú etiketu alebo označenie umožňujúce ich vysledovateľnosť prostredníctvom príslušnej dokumentácie alebo informácií v súlade s príslušnými požiadavkami konkrétnejších ustanovení.

5. Ustanovenia na účely uplatnenia požiadaviek tohto článku v súvislosti s konkrétnymi sektormi sa môžu prijať v súlade s postupom ustanoveným v článku 58 ods. 2.

III.1. Odôvodnenie

Z minulých incidentov súvisiacich z bezpečnosťou potravín vyplýva, že na ochranu verejného zdravia a záujmov spotrebiteľov je mimoriadne dôležité vedieť vysledovať potraviny a krmivá v rámci celého potravinového reťazca. Záznamy o vysledovateľnosti pomáhajú najmä:

- uľahčiť ciele stiahnutie potravín z trhu a od spotrebiteľov, a tak zabrániť nepotrebnému narušeniu obchodu,
- umožniť, aby sa spotrebiteľom mohli poskytnúť presné informácie o dotknutých výrobkoch, a tak pomôcť zachovať dôveru spotrebiteľa,
- uľahčiť hodnotenie rizík kontrolnými orgánmi.

Vysledovateľnosť samotná však nezaručí bezpečnosť potravín. Je to spôsob, ako pomôcť zvládnuť problém potravinovej bezpečnosti.

Nariadenie 178/2002 je zamerané na potravinovú bezpečnosť a stiahnutie nebezpečných potravín z trhu. Avšak požiadavky na vysledovateľnosť okrem svojej úlohy v oblasti potravinovej bezpečnosti pomáhajú tiež zabezpečiť:

- spravodlivý obchod medzi prevádzkovateľmi,
- spoľahlivosť informácií poskytovaných spotrebiteľom z hľadiska podloženia tvrdení výrobcov.

III.2. Požiadavky

- V článku 18 sa vyžaduje, aby prevádzkovatelia potravinárskych podnikov:
 - boli schopní identifikovať od koho a komu bol výrobok dodaný;
 - mali zavedené systémy a postupy, ktoré umožňujú sprístupniť tieto informácie na požiadanie príslušným orgánom.

Táto požiadavka sa opiera o prístup „jeden krok späť – jeden krok vpred“, ktorý pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov znamená, že:

- zavedú systém, ktorý im umožní identifikovať priameho (priamych) dodávateľa (dodávateľov) a priameho (priamych) kupujúceho (kupujúcich) ich výrobkov.
- vytvorí spojenie „dodávateľ – výrobok“ (ktoré výrobky sú dodávané od ktorých dodávateľov).
- vytvorí spojenie „kupujúci – výrobok“ (ktoré výrobky sú dodávané ktorým zákazníkom). Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov však nemusia identifikovať priamych kupujúcich, ak sú konečnými spotrebiteľmi.

III.3. Dopad na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

- Hoci výsledovateľnosť nie je novým pojmom v potravinovom reťazci, po prvýkrát je v horizontálnom právnom texte Spoločenstva jednoznačne ustanovená povinnosť pre všetkých prevádzkovateľov potravinárskych podnikov identifikovať dodávateľov a priamych príjemcov ich potravín/krmív. Na základe toho článok 18 vytvára novú všeobecnú povinnosť pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov.
- Článok 18 je formulovaný skôr v hľadiska svojho cieľa a zamýšľaného výsledku, než v hľadiska nariadenia, ako sa má tento výsledok dosiahnuť.

Bez toho, aby boli dotknuté osobitné požiadavky, tento všeobecnejší prístup umožňuje priemyslu väčšiu pružnosť pri uplatňovaní tejto požiadavky, a tak pravdepodobne zníži náklady potrebné na dosiahnutie súladu. Vyžaduje si však, aby potravinárske podniky aj kontrolné orgány prijali aktívnu úlohu pri zabezpečovaní účinného uplatňovania.

III.3.1. Rozsah pôsobnosti požiadavky na výsledovateľnosť

i) Zahrnuté výrobky

- Článok 18 odkazuje na „*akúkoľvek látku, ktorá je určená na pridávanie do potravín alebo krmív*“. Toto ustanovenie sa však neuplatňuje na veterinárne lieky, výrobky na ochranu rastlín a hnojivá. Potrebne je uviesť, že na niektoré z týchto výrobkov sa vzťahujú osobitné nariadenia alebo smernice, ktoré môžu zavádzať ešte prísnejšie požiadavky na výsledovateľnosť.

- Príslušnými látkami sú látky, ktoré sú určené na „pridávanie“ ako súčasť potravín alebo krmív počas ich výroby, prípravy alebo úpravy, alebo o ktorých sa predpokladá, že sa budú „pridávať“ ako súčasť potravín a krmív počas ich výroby, prípravy alebo úpravy. Ide napr. o všetky druhy zložiek potravín a krmív, vrátane obilia, ktoré sa pridávajú do krmív alebo potravín. Nepatrí sem však obilie, ak sa používa ako osivo určené na pestovanie.
- Obdobne baliaci materiál nespĺňa vymedzenie pojmu „potraviny“ ustanovené v článku 2 nariadenia, a preto nespadá do rozsahu pôsobnosti článku 18. Vysledovateľnosť takýchto materiálov na balenie potravín je pokrytá nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS.
- Okrem toho nariadenie o balíku hygienických predpisov v oblasti potravín⁶ a nariadenie o balíku hygienických predpisov v oblasti krmív⁷ zabezpečujú väzbu medzi potravinami/krmivami a veterinárnymi liekmi a prípravkami na ochranu rastlín, pokrývajúce túto medzeru, pretože poľnohospodári musia viesť a uchovávať záznamy o týchto výrobkoch.

ii) Zahrnutí prevádzkovatelia

- Článok 18 nariadenia sa uplatňuje na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov vo všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie potravinového/krmivového reťazca, od primárnej výroby (zvieratá určené na produkciu potravín, úroda), spracovanie potravín/krmív na distribúciu a dodávky vrátane sprostredkovateľov bez ohľadu na to, či sú fyzickými vlastníkami predmetných potravín/krmív. Môže sa vzťahovať aj na charitatívne organizácie, členské štáty by však mali zohľadniť úroveň organizácie a kontinuitu ich činností na účely uplatňovania článku 18.
- V článku 3 ods. 2 a 5 je potravinársky/krmivársky podnik vymedzený ako „akýkoľvek podnik ... vykonávajúci ktorúkoľvek z činností súvisiacich s ktorýmkoľvek stupňom výroby, spracovania a distribúcie potravín/krmív“. Táto definícia sa vzťahuje aj na dopravcov a prevádzkovateľov skladov, ktorí predstavujú podniky zapojené do distribúcie potravín/krmív a ktorí sú povinní dodržiavať článok 18.
- Ak je doprava začlenená do potravinárskeho/krmivárskeho podniku, podnik ako celok musí dodržiavať ustanovenie článku 18. V prípade dopravnej jednotky môže byť postačujúce, aby viedla iba záznamy o výrobkoch dodávaných zákazníkom, keďže iné jednotky v rámci podniku by mali viesť záznamy o výrobkoch doručených od dodávateľov.

⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004, ktorým sa ustanovujú osobitné predpisy na organizáciu úradných kontrol produktov živočíšneho pôvodu určených na ľudskú spotrebu.

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 183/2005 z 12. januára 2005, ktorým sa stanovujú požiadavky na hygienu krmív, Ú. v. EÚ L 35, 8.2.2005, s. 1.

- Výrobcovia veterinárnych liekov a vstupov poľnohospodárskej výroby (napr. osivo) nepodliehajú požiadavkám článku 18.

iii) Uplatniteľnosť na vývozcov z tretích krajín (v súvislosti s článkom 11)

- Ustanovenia nariadenia o výsledovateľnosti sa mimo EÚ neuplatňujú. Táto požiadavka sa týka všetkých stupňov výroby, spracovania a distribúcie v EÚ, konkrétne od dovozcu EÚ až po maloobchodnú úroveň avšak okrem dodávky konečnému spotrebiteľovi.
- Článok 11 by sa nemal vysvetľovať ako rozšírenie požiadavky výsledovateľnosti na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov v tretích krajinách. Vyžaduje, aby potraviny/krmivá dovážané do Spoločenstva spĺňali príslušné požiadavky potravinového práva EÚ.
- Od vývozcov v krajinách obchodných partnerov sa z právneho hľadiska nemôže vyžadovať, aby spĺňali požiadavku výsledovateľnosti, ktorá je zavedená v EÚ (okrem prípadov, keď existujú osobitné bilaterálne dohody v prípade určitých citlivých sektorov, alebo keď existujú osobitné právne požiadavky Spoločenstva, napr. vo veterinárnom sektore).
- Cieľ článku 18 je dostatočne splnený v prípade dovozu potravín/krmív, pretože požiadavka sa rozširuje na dovozcu EÚ. Dovozca EÚ musí vedieť identifikovať, kto je vývozcom výrobku v tretej krajine.
- V prípade niektorých prevádzkovateľov potravinárskych podnikov v EÚ je bežnou praxou požadovať od obchodných partnerov, aby plnili požiadavky na výsledovateľnosť a dokonca aj zásadu „jeden krok späť – jeden krok vpred“. Potrebné je však uviesť, že takéto požiadavky sú súčasťou zmluvných dohôd potravinárskeho podniku a nie požiadavkami ustanovenými nariadením.

III.3.2. Implementácia požiadaviek na výsledovateľnosť

i) Identifikácia dodávateľov a kupujúcich prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov

Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku by mal byť schopný identifikovať každú „osobu“, od ktorej prijal potraviny/suroviny. Touto osobou môže byť jednotlivец (napr. poľovník alebo zberač húb) alebo právny subjekt (napr. podnik alebo spoločnosť).

Malo by sa vysvetliť, že pojem „dodávka“ by sa nemal vysvetľovať len ako samotná fyzická dodávka potravín/krmív alebo zvierat'a určeného na produkciu potravín. Tento pojem sa týka viac prevodu vlastníctva potravín/krmív alebo zvierat'a určeného na produkciu potravín. Sprostredkovatelia musia byť posudzovaní ako určitá forma dodávateľa na účely tohto článku bez ohľadu na to, či nadobúdajú alebo nenadobúdajú fyzickú držbu tovaru. Cieľom, ktorý sa týmto pravidlom sleduje, nie je identifikovanie mena osoby, ktorá realizuje fyzickú dodávku, a nebolo by to dostačujúce na zaručenie výsledovateľnosti v celej dĺžke potravinového reťazca.

Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku musí tiež identifikovať iné potravinárske/krmivárske podniky, ktorým poskytuje svoje výrobky (okrem konečných spotrebiteľov). V prípade obchodu medzi maloobchodníkom, napríklad supermarketom a reštauráciou, sa požiadavka na vysledovateľnosť taktiež uplatňuje.

Prevádzkovatelia chladiarní a dopravcovia sú potravinárskymi podnikmi a mali by tiež viesť záznamy o vysledovateľnosti.

ii) Vnútorňá vysledovateľnosť

- Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá špecifické pre daný sektor, nariadenie výslovne nenúti prevádzkovateľov vytvoriť spojenie (tzv. vnútornú vysledovateľnosť) medzi prichádzajúcimi a odchádzajúcimi výrobkami. Neexistuje ani žiadna požiadavka týkajúca sa povinnosti viesť záznamy na identifikáciu toho, ako sa šarže potravín/krmív rozdeľujú a kombinujú v rámci podniku pri vytváraní konkrétneho výrobku alebo nových šarží.
- Napriek tomu vnútorný systém vysledovateľnosti by prispel k cielenejším a presnejším stiahnutiam výrobkov z trhu. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov môžu ušetriť náklady z hľadiska času potrebného na stiahnutie výrobku z trhu a zabrániť zbytočnému narušeniu obchodu. Toto by im zase mohlo pomôcť zachovať dôveru spotrebiteľov. Systémy vysledovateľnosti poskytujú aj informácie v rámci potravinárskych podnikov, ktoré pomáhajú v procese kontroly a riadenia zásob. Rozhodnutie, či prijať vnútorný systém vysledovateľnosti a príslušné detaily, by sa malo ponechať na prevádzkovateľa potravinárskeho podniku na základe veľkosti a charakteru potravinárskeho podniku.

iii) Systémy vysledovateľnosti ustanovené osobitnými právnymi predpismi

Okrem osobitných právnych predpisov stanovujúcich pravidlá o vysledovateľnosti v oblasti potravinovej bezpečnosti pre určité sektory/výrobky, ako napríklad označovanie hovädzieho mäsa,⁸ označovanie rýb⁹ a GMO¹⁰, existujú osobitné nariadenia ustanovujúce predaj a normy kvality pre určité výrobky. Tieto nariadenia, ktoré sú často určené na účely spravodlivého obchodovania, obsahujú ustanovenia o identifikácii výrobkov, odosielaní dokumentov sprevádzajúcich transakcie, uchovávaní záznamov atď.

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 zo 17. júla 2000, ktorým sa zriaďuje systém identifikácie a registrácie hovädzieho dobytku, o označovaní hovädzieho mäsa a výrobkov z hovädzieho mäsa, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 820/97, Ú. v. ES L 204, 11.8.2000, s. 1

⁹ Nariadenie Komisie (ES) č. 2065/2001 z 22. októbra 2001 stanovujúce podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) 104/2000 o informovaní spotrebiteľov o produktoch rybolovu a akvakultúry, Ú. v. ES L 278, 23.10.2001 s.6

¹⁰ Nariadenie (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách, Ú. v. EÚ L 268, 18.10.2003, s. 1; Nariadenie (ES) č. 1830/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o sledovateľnosti a označovaní geneticky modifikovaných organizmov a sledovateľnosti potravín a krmív vyrobených z geneticky modifikovaných organizmov a ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2001/18/ES, Ú. v. EÚ L 268, 18.10.2003, s. 24.

Na splnenie požiadavky ustanovenej v článku 18 sa môže používať akýkoľvek iný systém na identifikáciu výrobkov, ktorý existuje v rámci osobitných ustanovení, pokiaľ umožňuje identifikáciu dodávateľov a priamych príjemcov výrobkov vo všetkých stupňoch výroby, spracovania a distribúcie.

Požiadavky na vysledovateľnosť v nariadení sú však všeobecnými požiadavkami, a preto sa vždy uplatňujú. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov by mali určiť, či sektorové ustanovenia o vysledovateľnosti už spĺňajú požiadavky článku 18.

iv) Informácie, ktoré je potrebné viesť

V článku 18 sa nešpecifikuje, aký druh informácií majú prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov uchovávať. Na splnenie cieľa článku 18 by sa mali uchovávať aspoň tieto informácie:

- meno, adresa dodávateľa a identifikácia dodávaných výrobkov,
- meno, adresa kupujúceho a identifikácia dodávaných výrobkov,
- dátum a v prípade potreby čas transakcie/dodávky,
- objem v prípade potreby alebo množstvo

Ak sa budú uchovávať písomné záznamy o vysledovateľnosti, budú obsahovať dátum a čas dodávky, ako aj meno a adresu dodávateľa a kupujúceho. Ak sa takéto záznamy nebudú uchovávať, potrebné je osobitne zaznamenať dátum a čas v prípade, keď sa uskutoční viac než jedna dodávka v jednom dni. Aj keď to nie je povinné, bolo by tiež veľmi užitočné uchovávať informácie o každom referenčnom čísle alebo čísle výrobnej šarže umožňujúcej identifikáciu výrobku.

Potravinové krízy v minulosti ukázali, že sledovanie obchodného toku výrobku na základe uchovávaní faktúr nebolo dostatočné na sledovanie fyzického toku výrobkov, pretože potraviny/krmivá sa mohli zasielať napríklad na skladovanie. Z tohto dôvodu je potrebné, aby každý prevádzkovateľ potravinárskeho/krmivárskeho podniku mal vytvorený taký systém vysledovateľnosti, ktorý bude sledovať fyzický tok výrobkov.

v) Reakčný čas v prípade dostupných údajov o vysledovateľnosti

- V článku 18 sa vyžaduje, aby prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov mali zavedené systémy a postupy na zabezpečenie vysledovateľnosti svojich výrobkov. Aj keď sa v článku neuvádzajú žiadne podrobné informácie o týchto systémoch, pri používaní pojmov „systémy“ a „postupy“ sa predpokladá štruktúrovaný mechanizmus, ktorý umožní na požiadanie príslušných orgánov poskytnúť potrebné informácie.
- Pri vývoji systému vysledovateľnosti nie je vyslovene potrebné, aby prevádzkovatelia potravinárskych a krmivárskych podnikov mali na tento účel vyhradený systém. Potrebné je poskytnúť tie informácie, ktoré sú dôležité, a nie formát, v akom sa uchovávajú. Záznamy o vysledovateľnosti by mali byť vhodne organizované tak, aby mohli byť „na požiadanie“ k dispozícii bez toho, aby spôsobovali prílišné omeškanie požiadaviek uložených článkom 19.

- Systém vysledovateľnosti je nálezitý, keď dokáže rýchlo poskytnúť presné informácie, čím by sa umožnilo splnenie sledovaného cieľa, ako sa uvádza v odôvodnení 28 nariadenia. Omeškanie pri poskytovaní príslušných informácií by narušilo rýchlu reakciu v prípade krízy.

vi) **Obdobie uchovávanía záznamov**

V článku 18 sa nešpecifikuje minimálne obdobie uchovávanía záznamov, preto o jeho dĺžke rozhodujú podniky s ohľadom na skutočnosť, že neposkytnutie príslušných záznamov by mohlo predstavovať trestný čin. Ak sa vo všeobecnosti predpokladá, že obchodné dokumenty sa obvykle evidujú 5 rokov na účely daňových kontrol, usudzuje sa, že toto 5-ročné obdobie, ktoré sa v prípade záznamov o vysledovateľnosti počíta od dátumu výroby alebo dodávky¹¹, by mohlo spĺňať cieľ článku 18.

Toto všeobecné pravidlo by sa však v niektorých prípadoch muselo upraviť:

- v prípade výrobkov, ktoré rýchlo podliehajú skaze, ktorých dátum spotreby je menej ako 3 mesiace alebo bez špecifikovaného dátumu¹² určených konečnému spotrebiteľovi, by sa záznamy mali uchovávať 6 mesiacov od dátumu výroby alebo dodávky;
- v prípade iných výrobkov s dátumom minimálnej trvanlivosti, by sa záznamy mohli uchovávať počas obdobia jeho trvanlivosti plus 6 mesiacov;
- V prípade výrobkov¹³ bez špecifikovaného dátumu trvanlivosti, by sa všeobecné pravidlo na obdobie 5 rokov mohlo uplatňovať.

Nakoniec je potrebné zohľadniť skutočnosť, že mnohé potravinárske podniky podliehajú okrem ustanovení o vysledovateľnosti v článku 18 nariadenia špecifickejším požiadavkám na uchovávanie záznamov (druh informácií, ktoré sa majú uchovávať a obdobie uchovávanía). Príslušné orgány sa musia zabezpečiť, aby podniky tieto pravidlá dodržiavali.

*

*

*

¹¹ Konkrétnejšie do záznamov patriacich do prvej kategórie informácií uvedených v odseku II. 3. 4.

¹² Produkty ako ovocie, zelenina a vopred nezabalené produkty.

¹³ Výrobky ako víno.

IV. ČLÁNOK 19

STIAHNUTIE KRMÍV Z TRHU, OD SPOTREBITEĽOV A OZNAMOVANIE

PREVÁDZKOVATEĽOV POTRAVINÁRSKÝCH PODNIKOV

Článok 19

1. Ak sa prevádzkovateľ potravinárskeho podniku domnieva alebo má dôvod veriť, že potravina, ktorú doviezol, vyprodukoval, spracoval, vyrobil alebo distribuoval, nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín, neodkladne začne postupy na stiahnutie príslušnej potraviny z trhu, ak sa potravina dostala spod bezprostrednej kontroly tohto východiskového prevádzkovateľa potravinárskeho podniku a informuje o tom príslušné orgány. Ak sa výrobok mohol dostať ku spotrebiteľovi, prevádzkovateľ účinne a presne informuje spotrebiteľov o dôvode na jeho stiahnutie a ak to bude nevyhnutné, stiahne od spotrebiteľov výrobky, ktoré im už boli dodané, ak iné opatrenia nepostačujú na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia.

2. Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku zodpovedný za maloobchodné alebo distribučné aktivity, ktoré neovplyvňujú balenie, označovanie, bezpečnosť alebo integritu potravín v medziach jeho príslušných aktivít, iniciuje postupy na stiahnutie výrobkov, ktoré nespĺňajú požiadavky bezpečnosti potravín, z trhu a prispieva k bezpečnosti potravín tým, že postúpi príslušné informácie potrebné na vysledovanie potraviny, pričom bude spolupracovať na krokoch, ktoré uskutočnia producenti, spracovatelia, výrobcovia a/alebo príslušné orgány.

3. Prevádzkovateľ potravinárskeho podniku neodkladne informuje príslušné orgány, ak predpokladá alebo má dôvod veriť, že potravina, ktorú umiestnil na trhu môže byť škodlivá pre ľudské zdravie. Prevádzkovatelia informujú príslušné orgány o opatreniach prijatých na predchádzanie rizikám pre konečného spotrebiteľa a nebudú brániť žiadnej osobe a ani ju odrádzať od spolupráce s príslušnými orgánmi v súlade s vnútroštátnym právom a právnou praxou, ak to môže zabrániť riziku, znížiť alebo eliminovať riziko pochádzajúce z potravín.

4. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov spolupracujú s príslušnými orgánmi na krokoch prijatých s cieľom vyhnúť sa alebo znížiť riziká, ktoré predstavujú potraviny, ktoré dodávajú alebo dodávali.

IV.1. Odôvodnenie

- Cieľom článku 19 je zmierniť problémy spôsobené tým, že sa potraviny, ktoré nespĺňajú požiadavky na bezpečnosť potravín, dostali spod kontroly potravinárskeho podniku a zabrániť, obmedziť alebo eliminovať riziko potom, ako podnik uviedol na trh potraviny, ktoré môžu byť zdraviu škodlivé.

- Povinnosť stiahnuť nebezpečné potraviny z trhu a od spotrebiteľov alebo oznámiť túto skutočnosť podľa článku 19 vzniká, keď potraviny sú alebo môžu byť nebezpečné podľa článku 14 nariadenia 178/2002.
- Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov musia uplatňovať kritériá uvedené v článku 14, aby zistili, či sú potraviny nebezpečné a mali by sa prijať opatrenia podľa článku 19.
- Informácie, ktoré poskytnú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov príslušným orgánom, umožnia týmto orgánom monitorovať, či prevádzkovatelia podnikov prijali príslušné opatrenia na riešenie rizík, ktoré predstavujú potraviny umiestnené na trh, a nariadiť alebo prijať v prípade potreby ďalšie opatrenia na zabránenie rizikám.

IV.2. Dôsledky

- V článku 19 sa ukladajú od 1. januára 2005 prevádzkovateľom potravinárskych podnikov osobitné povinnosti týkajúce sa stiahnutia z trhu takých potravín, ktoré nespĺňajú požiadavky na bezpečnosť potravín a oznámiť túto skutočnosť príslušným orgánom. Ak sa výrobok už dostal k spotrebiteľovi, prevádzkovateľ informuje spotrebiteľa, a ak je to nutné, stiahne od spotrebiteľov výrobky, ktoré im už boli dodané.
- V článku 19 je ustanovená pre prevádzkovateľov v rôznych úsekoch reťazca distribúcie potravín povinnosť vzájomnej spolupráce pri zabezpečení stiahnutia nebezpečných potravín z trhu.
- V článku 19 sa prevádzkovateľom potravinárskych podnikov ukladá ďalšia povinnosť, a to informovať príslušné orgány, ak sa domnievajú alebo majú dôvod veriť, že potravina, ktorú umiestnili na trhu môže byť zdraviu škodlivá.
- Prevádzkovateľom potravinárskych podnikov sa ukladá všeobecná povinnosť spolupracovať s príslušnými orgánmi na opatreniach prijímaných s cieľom zabrániť rizikám alebo znížiť riziká, ktoré predstavuje potravina, ktorú dodávajú alebo už dodali.

IV.3. Prínos/Dopad

IV.3.1. Článok 19 ods. 1

i) Povinnosť stiahnuť potravinu

V článku 19 ods. 1 sa prevádzkovateľom potravinárskych podnikov ukladá osobitná povinnosť stiahnuť z trhu potravinu, ktorá sa dostala spod ich bezprostrednej kontroly a ktorá nespĺňa požiadavky na bezpečnosť potravín a informovať o tom príslušné orgány.

Stiahnutie nie je vymedzené v nariadení (ES) 178/2002, ale všeobecne sa rozumie, že je to proces, ktorým sa výrobok stiahne z dodávateľského reťazca okrem výrobku, ktorý je vo vlastníctve spotrebiteľov. Vymedzenie pojmu v smernici 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov je užitočné, pretože naznačuje, že stiahnutie z trhu (z predaja) je zamerané na zabránenie distribúcii, vystaveniu a ponúkaniu výrobku.

Potrebné je zdôrazniť, že podľa článku 19:

- stiahnutie z trhu sa môže uskutočniť v ktoromkoľvek stupni potravinového reťazca a nie iba v čase dodania konečnému spotrebiteľovi,

- povinnosť oznamovať stiahnutie z trhu príslušným orgánom je dôsledkom povinnosti stiahnuť potravinu z trhu,

- povinnosť stiahnuť potravinu z trhu sa uplatňuje vtedy, keď sú splnené tieto dve kumulatívne kritériá:

- **i. prevádzkovateľ považuje danú potravinu za potravinu, ktorá nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín**

V článku 14 nariadenia 178/2002 sú ustanovené požiadavky na bezpečnosť potravín, ktoré sa majú použiť pri určovaní, či sú potraviny nebezpečné.

- **ii. potravina¹⁴ je na trhu a dostala sa spod bezprostrednej kontroly východiskového potravinárskeho podniku.**

Takže článok 19 ods. 1 sa neuplatňuje, keď prevádzkovateľ potravinárskeho podniku umiestnil potravinu na trh (a teda je považovaný za východiskový potravinársky podnik), ale je ešte pod jeho bezprostrednou kontrolou.

Potravina sa považuje za potravinu, ktorá sa dostala spod bezprostrednej kontroly prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, keď bola predaná alebo dodaná bezplatne alebo inak prevedená, takže východiskový prevádzkovateľ už nemá zákonné právo na túto potravinu, napríklad keď bola odoslaná veľkopredajcovi alebo sa nachádza u niektorého z ďalších prevádzkovateľov nachádzajúcich sa v ďalších stupňoch distribučného reťazca.

ii) Informovanie príslušných orgánov o stiahnutí potraviny z trhu

Keď prevádzkovateľ potravinárskeho podniku stiahne potravinu z trhu v súlade s článkom 19 ods. 1, informuje o tomto stiahnutí príslušný orgán, ktorý je zodpovedný za presadzovanie práva v prípade zariadenia prevádzkovateľa, a vnútroštátny orgán.

¹⁴ Ako je definovaná v článku 2 nariadenia 178/2002

Je na rozhodnutí vnútroštátneho orgánu, aby podľa potreby spustil systém rýchleho varovania pre potraviny a krmivá RASFF podľa bodu III.3.5.

Ak bol výrobok stiahnutý pred umiestnením na trh, alebo ak je pod bezprostrednou kontrolou konkrétneho prevádzkovateľa potravinárskeho podniku, povinnosť oznamovania podľa článku 19 ods. 1 neplatí.

iii) Metódy informovania príslušných orgánov

Je na rozhodnutí príslušných orgánov v jednotlivých členských štátoch, aby rozhodli o vhodných metódach poskytnutia informácií.

iv) Stiahnutie potraviny od spotrebiteľov a informovanie spotrebiteľov

Ak je potrebné potravinu stiahnuť a výrobok sa už dostal k spotrebiteľovi, v článku 19 ods. 1 sa požaduje, aby prevádzkovatelia potravinárskeho podniku:

- účinne a presne informovali spotrebiteľa o dôvode na jeho stiahnutie

a

- v prípade potreby stiahli od spotrebiteľov výrobky, ktoré im už dodali – t. j. aby prijali „akékoľvek opatrenie zamerané na dosiahnutie vrátenia nebezpečného výrobku, ktorý už prevádzkovateľ potravinárskeho podniku dodal alebo sprístupnil spotrebiteľom“. Stiahnutie potraviny od spotrebiteľa bude znamenať adresovanie žiadosti spotrebiteľom, aby výrobok vrátili späť na miesto, kde ho kúpili alebo aby ho zničili. Stiahnutie potraviny od spotrebiteľov je nutné vtedy, keď iné opatrenia nie sú dostatočné na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia.

v) Zodpovednosť za uplatňovanie článku 19 ods. 1

Ustanovenia článku 19 ods. 1 (stiahnutie z trhu a/alebo od spotrebiteľov a informovanie) sa vzťahuje na všetkých prevádzkovateľov potravinárskeho podniku, ktorí potravinu doviezli, vyprodukovali, spracovali, vyrobili alebo distribuovali. Môžu k nim patriť aj maloobchodníci, keď poslali výrobok inému maloobchodníkovi alebo majú povinnosti v súvislosti so stiahnutím výrobkov od spotrebiteľov, pretože ho predali alebo dodali spotrebiteľom.

Na splnenie cieľov článku 19 ods. 1 bude potrebná spolupráca medzi každou úrovňou potravinového reťazca – pozri povinnosti v článku 19 ods. 2.

IV.3.2. Článok 19 ods. 2

V článku 19 ods. 2 sa ukladá požiadavka na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov zodpovedných za maloobchod¹⁵ alebo distribučné činnosti, ktoré neovplyvňujú balenie, označovanie, bezpečnosť alebo neporušenosť potraviny (t. j. maloobchodníkov a distribútorov značkových potravín). Cieľom tohto ustanovenia je zabezpečiť, aby títo prevádzkovatelia

¹⁵ Maloobchod je definovaný v článku 3 bod 7

potravinárskych podnikov zohrávali svoju úlohu aj pri stiahnutí potravy, ktorá nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín, a pri ďalšom šírení príslušných informácií. Napríklad, ak producent stiahne z trhu/od spotrebiteľa potravinu, za ktorú je zodpovedný, od distribútora a/alebo maloobchodníka sa vyžaduje, aby sa podľa potreby zapojili do tohto procesu. To ich tiež núti oboznámiť výrobcu v prípade problému s bezpečnosťou, aby tento mohol koordinovať stiahnutie.

IV.3.3. Článok 19 ods. 3

V článku 19 ods. 3 sa od prevádzkovateľov potravinárskych podnikov konkrétne a dôraznejšie požaduje, aby poskytli informácie, ak predpokladajú alebo veria, že potravina, ktorú „umiestnili na trhu“ môže byť zdraviu škodlivá. V takomto prípade musia neodkladne informovať príslušné orgány a podrobne informujú o opatreniach, ktoré prijali, aby zabránili riziku.

V článku 19 ods. 3 sa neukladá systematicky stiahnuť potraviny z trhu, ale ustanovuje sa neodkladné informovanie príslušných orgánov o možnom riziku a opatreniach, ktoré boli prijaté, aby sa mu zabránilo.

Na to, aby sa začal uplatňovať článok 19 ods. 3, musia byť splnené tieto podmienky:

- **Príslušná potravina je umiestnená na trhu**¹⁶. „Umiestnenie na trhu“ sa týka aj potravinárskych výrobkov, ktoré už prevádzkovatelia potravinárskych výrobkov vyrobili alebo doviezli a sú uchovávané na účely predaja alebo bezplatnej dodávky. Nepatria sem potravinové výrobky, ktoré sa ešte spracúvajú, ani suroviny, ktoré dodali dodávatelia.

a

- **Príslušná potravina môže byť zdraviu škodlivá.**

Cieľom tohto článku je zabezpečiť, aby príslušné orgány boli informované v prípade potenciálneho ohrozenia zdravia v prípade výrobku, ktorý je umiestnený na trhu, dokonca aj vtedy, keď je výrobok pod bezprostrednou kontrolou prevádzkovateľa.

Článok 19 ods. 3 sa môže uplatňovať v rôznych prípadoch, ako napríklad:

- prevádzkovateľ s konečnou platnosťou vie, že potravina je zdraviu škodlivá a ešte je v jeho vlastníctve,

- nové informácie, ktoré má prevádzkovateľ, vedú k tomu, že sa potravina považuje za zdraviu škodlivú, ale tieto informácie sa líšia od iných informácií. Napr. keď prevádzkovateľ interne stiahne nebezpečnú potravinu a informuje o tom dodávateľa tejto potravy, dodávateľ sa môže domnievať, že informácie, ktoré mu boli oznámené, sú v rozpore s inými informáciami, ktoré má k dispozícii on.

- existujú informácie, že výrobok je zdraviu škodlivý, ale tieto informácie nie sú ešte úplne potvrdené; tieto informácie môžu vyplývať zo sťažností spotrebiteľov alebo z výrobných šarží umiestnených na trhu, v prípade ktorých boli vzorky vyhovujúce, pričom u iných neboli.

¹⁶ „Umiestňovanie na trhu“ je definované v článku 3 bod 8 ako „uchovávanie potravín (alebo krmív) na účely predaja alebo akákoľvek iná forma prevodu, či už zdarma alebo nie, a predaj, distribúcia a iné formy prevodu“

- Informácie o vznikajúcom riziku.

Cieľom tohto ustanovenia je umožniť príslušným orgánom dozvedieť sa nielen o potravinách, ktoré sú určite nebezpečné, ale dostávať aj včasné varovania alebo identifikovať možné (potenciálne vznikajúce) riziká s cieľom zabezpečiť najúčinnějšíe a najprimeranejšíe spôsoby na ich zvládnutie.

V niektorých prípadoch, napríklad, keď ďalšie informácie alebo overenejšie informácie potvrdzujú, že výrobok je zdraviu škodlivý a dostal sa spod bezprostrednej kontroly východiskového potravinárskeho podniku, sa budú tiež uplatňovať povinnosti v súvislosti so stiahnutím výrobku z trhu alebo od spotrebiteľa ustanovené v článku 19 ods. 1.

Prevádzkovateľom zodpovedným za poskytovanie informácií príslušným orgánom je prevádzkovateľ, ktorý umiestnil potravinu na trh.

Druhá časť článku 19 ods. 3 je vypracovaná tak, aby zabránila tomu, aby prevádzkovatelia potravinárskych podnikov odrádzali svojich zamestnancov a iné osoby od spolupráce s príslušnými orgánmi, ak to môže zabrániť riziku, znížiť alebo eliminovať riziko pochádzajúce z potravín.

IV.3.4. Článok 19 ods. 4

V článku 19 ods. 4 sa vyžaduje, aby prevádzkovatelia potravinárskych podnikov spolupracovali s príslušnými orgánmi na opatreniach prijatých s cieľom zabrániť rizikám alebo znížiť riziká, ktoré predstavuje potravina, ktorú dodávajú alebo dodali.

Napríklad prevádzkovatelia potravinárskych podnikov by sa mali spojiť s príslušnými orgánmi vtedy, keď potrebujú pomoc pri stanovení spôsobu, ako si majú plniť svoje povinnosti.

V súlade so všeobecným cieľom prevencie ustanoveným v článku 19 ods. 3 prevádzkovatelia, najmä malí podnikatelia, by mali byť nabádaní k tomu, aby sa obrátili na príslušné orgány v prípade neistoty, pokiaľ ide o riziko, ktoré hrozí.

Príslušné orgány by mali poskytnúť pomoc v prípade, keď sa na ne obrátia prevádzkovatelia v rámci článku 19.

IV.3.5. Zasielanie informácií do systému rýchleho varovania pre potraviny a krmivá (RASFF)

Potrebné je jasne rozlišovať medzi RASFF a oznamovacou povinnosťou ustanovenou v článkoch 19 a 20. RASFF zahŕňa iba príslušné orgány (Komisia, členské štáty a Európsky úrad pre bezpečnosť potravín). Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov majú za určitých okolností (pozri časť III o oznamovacej povinnosti) povinnosť informovať iba príslušné orgány (na príslušnej úrovni v závislosti o pravidiel členských štátov) a nie RASFF.

*

* *

V. ČLÁNOK 20

STIAHNUTIE KRMÍV Z TRHU, OD SPOTREBITEĽOV A OZNAMOVANIE

PREVÁDZKOVATEĽMI KRMIVÁRSKÝCH PODNIKOV

Článok 20

1. Ak sa prevádzkovateľ krmivárskeho podniku domnieva alebo má dôvod veriť, že krmivo, ktoré doviezol, vyprodukoval, spracoval, vyrobil alebo distribuoval nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín, neodkladne začne postupy na stiahnutie príslušného krmiva z trhu a informuje o tom príslušné orgány. Za týchto okolností, alebo v prípade článku 15 ods. 3, ak skupina, dávka alebo zásielka nespĺňa požiadavku na bezpečnosť potravín, bude toto krmivo zničené, pokiaľ sa príslušný orgán nepresvedčí o inom. Prevádzkovateľ bude účinne a presne informovať používateľov krmiva o dôvode na jeho stiahnutie a ak to bude potrebné, stiahne od nich výrobky, ktoré im už dodal, ak na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia iné opatrenia nepostačujú.

2. Prevádzkovateľ krmivárskeho podniku zodpovedný za maloobchodné alebo distribučné aktivity, ktoré neovplyvňujú balenie, označovanie, bezpečnosť alebo integritu potravín, musí, v medziach jeho príslušných aktivít, iniciovať postupy na stiahnutie výrobkov, ktoré nespĺňajú požiadavky bezpečnosti krmív, z trhu a prispieť k bezpečnosti potravín tým, že postúpi príslušné informácie potrebné na vysledovanie krmiva, pričom bude spolupracovať na krokoch, ktoré uskutočnia producenti, spracovatelia, výrobcovia a/alebo príslušné orgány.

3. Prevádzkovateľ krmivárskeho podniku neodkladne informuje príslušné orgány, ak predpokladá alebo má dôvod veriť, že krmivo, ktoré umiestnil na trh, nespĺňa požiadavky na bezpečnosť krmív. Informuje príslušné orgány o krokoch prijatých na predchádzanie riziku vyplývajúceho z používania tohto krmiva a nebude brániť žiadnej osobe ani ju odrádzať od spolupráce s príslušnými orgánmi, v súlade s vnútroštátnym právom a zákonným postupom, ak to môže zabrániť, znížiť alebo eliminovať riziko pochádzajúce z krmív.

4. Prevádzkovatelia krmivárskych podnikov spolupracujú s príslušnými orgánmi na krokoch prijatých s cieľom vyhnúť sa alebo znížiť riziko, ktoré predstavujú krmivá, ktoré dodávajú alebo dodávali.

V.1. Odôvodnenie

- Ciele tohto článku sú rovnaké ako ciele článku 19 uplatňované na krmivá mutatis mutandis.
- Niektoré znenia používané v článku 20 ods. 1 sú však špecifické pre sektor krmív a je potrebné ich vysvetliť.

- Pokiaľ ide o krmivá je dôležité zohľadniť skutočnosť, že určité druhy krmív nie sú v niektorom zo svojich surových stavov pred spracovaním vhodné na živočíšnu spotrebu.

V.2. Dôsledky

- Zväčša obdobné ako dôsledky týkajúce sa článku 19 okrem skutočnosti, že v článku 20 ods. 1 sa ustanovuje najmä zničenie tých krmív alebo tých šarží krmív, o ktorých sa usudzuje, že nespĺňajú požiadavky na bezpečnosť krmív, pokiaľ príslušný orgán nesúhlasí s iným riešením.
- V súvislosti s krmivami sa informácie o stiahnutí krmív týkajú užívateľov (poľnohospodárov) krmív a nie spotrebiteľov.

V.3. Prínos/Dopad

V.3.1. Článok 20 ods. 1

i) Stiahnutie krmiva z trhu a informovanie príslušných orgánov

Prvá veta článku 20 ods. 1 „*Ak sa prevádzkovateľ krmivárskeho podniku domnieva alebo má dôvod veriť, že krmivo, ktoré doviezol, vyprodukoval, spracoval, vyrobil alebo distribuoval, nie je v súlade s požiadavkami na bezpečnosť potravín, neodkladne začne postupy na stiahnutie príslušného krmiva z trhu a informuje o tom príslušné orgány*“ má podobné znenie ako bolo použité v článku 19 ods. 1.

Preto je možné sa riadiť rovnakým prístupom, ako bolo vysvetlené v článku 19 ods. 1 s týmito rozdielmi:

- Prvé kumulatívne kritérium, ktoré sa musí splniť v prípade uplatňovania článku 19 ods. 1, je v článku 20 ods. 1 formulované trochu odlišne. Stiahnutie krmiva znamená stiahnutie z trhu, čo znamená, že výrobok je na trhu. Ďalšia podmienka „ktorá sa dostala spod bezprostrednej kontroly“ však nie je zahrnutá v článku 20 ods. 1. To bude znamenať, že prevádzkovatelia krmivárskych podnikov budú musieť stiahnuť nebezpečné krmivo, ktoré je umiestnené na trhu, a oznámiť túto skutočnosť, ale môže byť naďalej pod ich bezprostrednou kontrolou. V praxi sa to bude týkať uchovávaní krmív na účely predaja (napr. vymedzenie pojmu „umiestnenie na trhu“ v článku 3 ods. 8). K uchovaniu na účely predaja dochádza vtedy, keď sa uplatnia všetky vnútorné postupy, ktoré pripravujú výrobok na predaj. Činnosti vrátane vyradenia výrobku z potravinového reťazca vykonávané predtým, než je výrobok pripravený na predaj, preto neznamenajú stiahnutie z predaja v zmysle článku 19 ods. 1 a nemusia sa oznamovať.
- Druhé kumulatívne kritérium „prevádzkovateľ sa domnieva, že krmivo nespĺňa požiadavky na bezpečnosť krmív“ je obdobné ako kritérium použité článku 19 ods. 1. Preto bude potrebné zohľadniť požiadavky na bezpečnosť krmív uvedené v článku 15. Konkrétne v článku 15 ods. 2 je stanovené, že ak sa krmivo bude považovať za nebezpečné, musí sa zohľadniť určené použitie krmiva. Napríklad je dôležité, aby v prípade určitých kontaminujúcich látok mohlo byť spracovanie, ktorého výsledkom je odstránenie kontaminujúcej látky, povolené za určitých podmienok stanovených príslušnými osobitnými právnymi predpismi.

- Okrem toho, keďže je v článku 15 stanovené, že krmivo sa považuje za nebezpečné na svoje určené použitie, ak sa považuje za krmivo, ktoré a) má nepriaznivý účinok na zdravie ľudí alebo zvierat, b) spôsobuje, že potravina pochádzajúca zo zvierat určených na produkciu potravín je nebezpečná pre ľudskú spotrebu, pri uplatňovaní článku 15 sa musia zohľadniť požiadavky článku 14 vo vzťahu k určeniu nebezpečnej potraviny.

ii) Zničenie

Druhá veta článku 20 ods. 1 je špecifická pre sektor krmív. Uvádza sa v nej, že okrem stiahnutia krmiva a informovania príslušných orgánov sa krmivo, ktoré sa považuje za také, ktoré nespĺňa požiadavku na bezpečnosť krmív, a akákoľvek príslušná skupina (šarža), dávka alebo zásielka, ktorá sa považuje za takú, ktorá nespĺňa požiadavku na bezpečnosť krmív, ako je ustanovené v článku 15 ods. 3, musia byť zničené, pokiaľ príslušný orgán nesúhlasí s iným riešením. Napríklad v prípade, keď by sa mohlo použiť iné opatrenie stanovené príslušnými právnymi predpismi.

Zničenie sa musí preto stať pravidlom, pokiaľ príslušný orgán nesúhlasí s iným riešením. Okrem toho, v súlade s článkom 15 ods. 3 akákoľvek súvisiaca skupina (šarža), dávka alebo zásielka sa považuje za nebezpečnú a zničenú, pokiaľ po podrobnom vyhodnotení neexistuje dôkaz, že spĺňa požiadavku na bezpečnosť krmív.

Pri informovaní príslušného orgánu o stiahnutí nebezpečného krmiva (a súvisiacej šarže, dávky alebo zásielky) musí preto prevádzkovateľ krmivárskeho podniku uviesť, či plánuje zničenie, alebo navrhnúť alternatívne opatrenia zabezpečujúce, že nebezpečné krmivo nebude umiestnené na trh, ani ním nebudú kŕmené zvieratá určené na produkciu potravín. Aby prevádzkovateľ mohol uplatňovať navrhované alternatívne opatrenia za podmienok ustanovených osobitnými právnymi predpismi, potrebuje súhlas príslušného orgánu.

iii) Informovanie užívateľov a stiahnutie krmiva od užívateľov

Pripomienky uvedené podľa článku 19 ods. 1. pokiaľ ide o informovanie a stiahnutie od užívateľov sa uplatňujú mutatis mutandis. Keďže však toto ustanovenie sa uplatňuje v súvislosti s krmivami, informovanie o stiahnutí sa bude obvykle týkať užívateľov krmív, spravidla poľnohospodárov a nie spotrebiteľov.

V.3.2. Článok 20 ods. 2, 3 a 4

Pripomienky uvedené k uplatňovaniu odsekov 2, 3 a 4 článku 19 platia mutatis mutandis pre uplatňovanie odsekov 2, 3 a 4 článku 20.

*

*

*

VI. ČLÁNOK 11

DOVOZ POTRAVÍN A KRMÍV

Článok 11

Potraviny a krmivá dovážané do Spoločenstva

Potraviny a krmivá dovážané do Spoločenstva na umiestnenie na trhu v Spoločenstve musia spĺňať príslušné požiadavky potravinového práva alebo podmienky, ktoré Spoločenstvo uznalo za rovnocenné, alebo ak existuje konkrétna dohoda medzi spoločenstvom a vyvážajúcou krajinou, musí spĺňať požiadavky v nej obsiahnuté.

Ustanovenia všeobecného potravinového práva týkajúce sa výsledovateľnosti nemajú extrateritoriálny účinok mimo EÚ. Táto požiadavka sa týka všetkých stupňov výroby, spracovania a distribúcie v EÚ, konkrétne od dovozcu až po maloobchodnú úroveň.

Článok 11 by sa nemal vysvetľovať ako rozšírenie požiadavky výsledovateľnosti na prevádzkovateľov potravinárskych /krmivárskych podnikov v tretích krajinách. Vyžaduje, aby potraviny/krmivá dovážané do Spoločenstva spĺňali príslušné požiadavky potravinového/krmivového práva EÚ.

Od vývozcov v krajinách obchodných partnerov sa z právneho hľadiska nevyžaduje, aby splnili požiadavku výsledovateľnosti, ktorú ukladá prevádzkovateľom v EÚ článok 18 nariadenia 178/2002. Môžu sa však vyskytnúť prípady, keď v určitých sektoroch existujú zvláštne bilaterálne právne požiadavky, alebo keď existujú osobitné právne požiadavky Spoločenstva, napríklad vo veterinárnom sektore, keď pravidlá o osvedčeniach vyžadujú informácie o pôvode tovaru. Tieto požiadavky nie sú ovplyvnené ustanoveniami o výsledovateľnosti ustanovenými vo všeobecnom potravinovom práve.

Cieľ článku 18 je splnený v dostatočnej miere, pretože požiadavka sa rozširuje na dovozcu. Ak je dovozca z EÚ schopný zistiť, kto výrobok vyvážal v tretej krajine, požiadavka článku 18 a jej cieľ sa považujú za splnené.

Bežnou praxou¹⁷ medzi niektorými prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov v EÚ je požadovať od obchodných partnerov, aby splnili požiadavky na výsledovateľnosť a dokonca aj zásadu „jeden krok späť – jeden krok vpred“. Je však nutné uviesť, že takéto požiadavky sú súčasťou zmluvných dohôd potravinárskych podnikov a nie sú požiadavkami ustanovenými v nariadení.

*

*

*

¹⁷ Pozri vysvetlenia v kapitole II. 3. 1. iii).

VII. ČLÁNOK 12

VÝVOZ POTRAVÍN A KRMÍV

Článok 12

1. Potraviny a krmivá vyvážané alebo reexportované zo Spoločenstva na umiestnenie na trhu tretej krajiny musia spĺňať príslušné požiadavky potravinového práva, pokiaľ to orgány dovážajúcej krajiny nevyžadujú inak, alebo to inak neustanovujú zákony, iné právne predpisy, normy, zásady správnej výrobnnej praxe a iné zákonné a správne postupy, ktoré môžu byť účinné v dovážajúcej krajine.

Za iných okolností, s výnimkou prípadu, ak sú potraviny zdraviu škodlivé, alebo ak sú krmivá nebezpečné, potraviny a krmivá sa môžu vyvážať alebo reexportovať iba vtedy, ak s tým príslušné orgány krajiny určenia výslovne súhlasia po tom, ako boli v plnom rozsahu informované o dôvodoch a okolnostiach, pre ktoré nemohli byť potraviny alebo krmivá umiestnené na trhu v Spoločenstve.

2. Ak sú uplatniteľné ustanovenia bilaterálnej dohody uzavretej medzi Spoločenstvom alebo jedným z jeho členských štátov a treťou krajinou, potraviny a krmivá vyvážané zo Spoločenstva alebo z daného členského štátu do tejto tretej krajiny musia spĺňať uvedené ustanovenia.

VII.1. Odôvodnenie a cieľ

Je nevyhnutné zabezpečiť, aby potraviny a krmivá vyvážané alebo opätovne vyvážané (reexportované) zo Spoločenstva boli v súlade s právom Spoločenstva alebo s požiadavkami stanovenými dovážajúcou krajinou. V tomto druhom prípade sa musí zohľadniť úroveň ochrany ustanovená dovážajúcimi krajinami.

Za iných okolností sa potraviny a krmivá môžu vyvážať alebo opätovne vyvážať iba vtedy, ak s tým dovážajúca krajina výslovne súhlasila. Dôvodom tohto ustanovenia je zabrániť „vývozu“ krízy. Keď objaví nové riziko, pravdepodobne nie všetky krajiny budú mať stanovené príslušné požiadavky na bezpečnosť, aby zabránili tomuto riziku. Vývoz potravín a krmív (aj opätovný) ako taký musí podliehať výslovnému súhlasu príslušných orgánov krajiny určenia a len potom ako tieto orgány boli plne informované o dôvodoch, pre ktoré príslušné potraviny alebo krmivá nemohli byť umiestnené na trh Spoločenstva. Avšak, aj keď existuje výslovný súhlas dovážajúcej krajiny, potraviny, ktoré sa považujú za zdraviu škodlivé alebo krmivá, ktoré sa považujú za nebezpečné, sa nesmú v žiadnom prípade vyviezť alebo opätovne vyviezť.¹⁸

¹⁸ Pozri odôvodnenie 24.

VII.2. Rozsah pôsobnosti článku 12

Rozsah pôsobnosti článku 12 je obmedzený na potraviny/krmivá vyrábané v rámci EÚ (vyvážané) alebo potraviny/krmivá, ktoré boli uvedené na trh EÚ po dovoze (opätovnom vývoze) vrátane potravín/krmív, ktoré boli povolené na vstup do Spoločenstva, pokiaľ nebudú známe výsledky hraničnej kontroly vzoriek. Tento článok sa však neuplatňuje na krmivá a potraviny zamietnuté na vonkajšej hranici EÚ.

VII.3. Článok 12 ods. 1

V tomto prvom pododseku článku 12 ods. 1 je ustanovené všeobecné pravidlo, že potraviny a/alebo krmivá vyvážané alebo opätovne vyvážané (reexportované) zo Spoločenstva musia byť v súlade buď s právom Spoločenstva alebo s právom tejto tretej krajiny, aby mohli byť umiestnené na trh tretej krajiny (t. j. krajiny, ktorá nie je v EÚ). Posledne uvedená situácia býva najobvyklejšia: tretie krajiny majú stanovenú vlastnú úroveň ochrany pre konkrétne potraviny alebo krmivá a vyvážajúci prevádzkovatelia podnikov musia potom spĺňať požiadavky stanovené dovážajúcimi krajinami.

Ak orgány dovážajúcich krajín nemajú stanovené požiadavky (právne predpisy alebo správne postupy), potraviny a krmivá určené na vývoz alebo opätovný vývoz musia spĺňať príslušné požiadavky potravinového práva Spoločenstva.

V druhom pododseku článku 12 ods. 1 sa uvádzajú prípady, ktoré nie sú uvedené v prvom odseku. Za takýchto okolností sa potraviny môžu vyvážať alebo opätovne vyvážať len vtedy, ak s tým príslušné orgány krajiny určenia výslovne súhlasia prednostne písomne a potom, ako boli plne informované o dôvodoch, prečo potraviny alebo krmivá nemohli byť umiestnené alebo zostať na trhu v EÚ.

Tento postup však neplatí v prípadoch, keď príslušný orgán vyvážajúceho členského štátu EÚ považuje potraviny za zdraviu škodlivé alebo krmivá za nebezpečné. V takýchto prípadoch sa príslušné potraviny alebo krmivá nesmú vyvážať alebo opätovne vyvážať a musia sa bezpečne zničiť.

V prípade potravín a krmív zamietnutých na vonkajšej hranici EÚ a ktoré možno opäť odoslať sa uplatňuje článok 21 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá.¹⁹

VII.4. Článok 12 ods. 2

Článok 12 ods. 2 sa vzťahuje na situáciu, keď členský štát alebo Spoločenstvo uzavreli dvojstrannú dohodu s treťou krajinou. V takomto prípade sa musia dodržiavať pravidlá ustanovené v tejto dohode.

*

¹⁹ Ú. v. EÚ L 191, 28.5.2004, s. 1.

*

*